

BÖSZÖRMÉNYI GYULA

Lopotnyik

SZÖNYI GERGELY
ILLUSZTRÁCIÓVAL

MÓRA

SZŐNYI GERGELY
illusztrációival

BÖSZÖRMÉNYI GYULA

Lopotnyik

MÓRA KÖNYVKIADÓ

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánosságához közvetítését – szigorúan tilos.

A kiadó könyveit kedvezménytel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

© Böszörményi Gyula jogutóda
© Szónyi Gergely, 2014, 2023
© Móra Könyvkiadó, 2023

Lopotnyik és a banyabú-dugó

Ismered-e a Pukkancs utcát? Hallottál-e már az ötös szám alatt álló vénségesen vén, vakolatköpködően öreg, cseréppotyogtató bérházzról? S vajon tudsz-e arról, hogy ebben a rogytatag, négyemeletes építményben immár nyolcvan éve nem volt karácsony?

Bizony, így van ez! Jómagam sosem jártam a Pukkancs utca 5.-ben, ám van nekem egy remek cimborám, Lopotnyik. Na, ő mesélte az alábbi történetet, amit most megosztok veled.

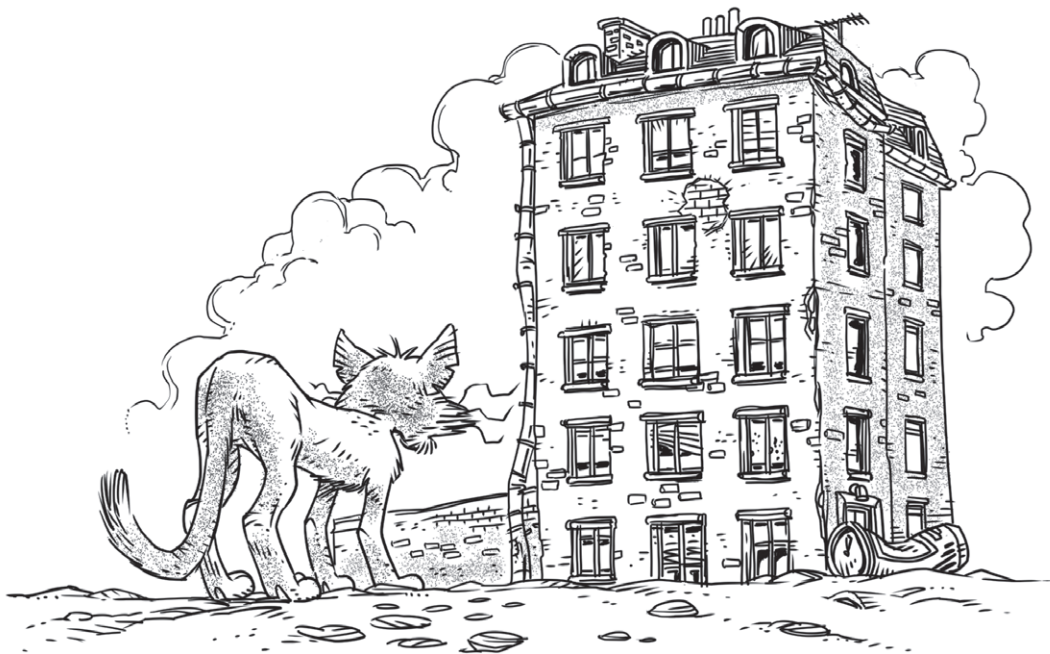
Lopotnyik, ha még nem mondtam volna, macska. Afféle kopott szőrű, tépett fülű, töredezett bajszú kalandkereső, aki már igazán sokat látott, nyalintott és szimatolt az életből, s úgy ismeri az emberi természetet, mint a saját mancsát.

Történt egyszer, hogy karácsony közeledtével Lopotnyik, mint mindig, a város utcáit járta. Amerre csak nézett, színes fények ragyogtak az áruházak kirakataiban, csillámporos bodegák sorakoztak a hólocscsos sétálóutcákon, s az emberek titokzatos csomagokat hurbibáltak. Ráadásul egyre több olyan alak tűnt fel, aki a kabátja, sapkája, sálja mellé egy-egy zöld fenyőfát is magára öltött, mintha az kötelező viselet volna, s az alamuszi túlvelek szurkálódása miatt fel-felszisszenve, ragyogó ábrázattal baktatott hazafelé.

Kandúrbarátom, Lopotnyik ekkor tévedt először a Pukkancs utcába, és ott rögvest felfigyelt az ötös számú házra. Zöld szeme tisztán látta, hogy valami nincs rendben az épülettel. Míg tőle jobbra és balra, meg vele szemben is szinte minden ablakból barátságos fények szivá-

rogtak, addig a vén vakolatköpködő sötéten, komoran böhömködött. Mivel Lopotnyik valóban szerette a kalandokat, gyorsan besurrant a tárt kapun, elosont a sajtuszagú kukák mellett, majd a falhoz lapulva rácsodálkozott a bérház sivár udvarára.

A macskák érzékei rend-kí-vül kifinomultak, így Lopotnyik egyetlen pillantással többet látott, egyetlen szippantással többet szagolt, és egyetlen mancsapival többet érzett, mint bárki más. A gangok girbe-gurba vaskorlátait lesve, a zárt ajtók résein át szivárgó illatokat szimatolva, tappancaival a kopott lépcsőket érintve nyomban tudta, miféle emberek élnek az öreg épületben, s azok hogyan töltik a szeretet ünnepeit.

Például a földszinten élő Nyuszat úr és vénkisasszony lánya, Adalberta szívből úúútálta a karácsonyt. Ők sosem vettek egymásnak ajándékot, mivel az ilyesmit pénzpocsékolásnak gondolták – csakhogy (bár erről mukkot sem beszéltek) épp az ajándéktalanul eltelt ünnepek miatt voltak örökösen morcosak és sértettek. Adalberta azért vicsorgott, mert még egy fél diót sem kapott soha az apukájától. Nyuszat úr meg azért hörgölődött, mert a lánya soha nem főzött neki ünnepi vacsorát.

Bezegg az első emeleten lakó Csolovekék! Nagy család, voltak vagy nyolcan: apa-anya-nagymama-nagypapa-fiú-lány-lány, no meg a nyomott képű pincsi. Ők minden karácsonyra több hullámban elkövetett, vad nekibuzdulással végrehajtott bevásárlórohamokkal készültek. Ahányszor csak fordultak, a BMW-jük mindig dugig volt csomagokkal, amiket egymás elől takargatva cipeltek fel a lakásba, s rejtettek el a legkülönbözőbb zugokba. Mikor ezzel megvoltak, kezdődhetett a kincskurkászás! Mindegyikük azon ügyeskedett, hogy valamiként kileshesse, mit vett neki ajándékba a másik, meeert... Sosem találnád ki, miért! Hát azért, hogy megtudja, mennyibe került az ajándék, amit majd kapni fog. Bezony! Csolovekék szerint ugyanis az a legnagyobb szégyen, ha valaki olcsóbb kacattal lepi meg a másikat, mint amilyet ő vett neki.

A második emeletre érve a kóborfajta Lopotnyik horpadt hasa nagyot kordult, s akkora éhkopp fogta el, hogy szinte beleszédült. Ez persze nem csoda, mivel Kispöcökné – szellőztetés céljából – kitárta a konyhaablakot, ahonnan csak úgy hömpölyödött kifelé a sok finom gőz. Lopotnyik orra nagy hirtelen halászlét, töltött káposztát, rántott húst, birkapörköltet, meggyes-almás-túrós-mákos rétest, bejglit és némi sült tököt volt képes megkülönböztetni. Az étkek mesés üzenetébe azonban keserű, konok bú is keveredett, mivel Kispöcök úr a tévé előtt folyton azon zsémbelt, hogy „Jó, jó ez a kis káposzta, de azért a mama rántott pontya, az volt ám az igazi!” Mivel szegény Kispö-

cökné minden karácsonykor ezt volt kénytelen hallgatni, végül mindig elsírta magát – így érthető, hogy a második emeleten se szerették a szeretet ünnepét.

A harmadikon viszont... No, ott első hallásra úgy tűnt, hogy valaki túúúlságosan is szereti a karácsonyt, mivel Lopotnyikot olyan harsány nótázás fogadta, hogy attól majd leesett a füle. A nagygigájú Markoláb bácsi, aki az ünnepek alatt folyvást dajdajozott, most is agyonordította a karácsony szép csendjét. Akadt neki ehhez több kanna borocskája, sok rekesz söröcskéje, maga főzte pálinkája és akkora veres orra, hogy a városi cirkusz bohócai a csodájára jártak. Lopotnyik sosem állhatta a dínomdánom kétlábúakat, hát fújva-sziszegve rohant át a gangon tántorgó Markoláb bácsi lába közt, s már fenn is volt a negyediken.

Ott aztán akkora csend fogadta, hogy még a bajusza is megberzenkedett tőle. A gangon sötét volt, az ablakokban alig pislogott némi fény, és se nyikkanásnyi nóta, se étkek édes illata, se meglepetést rejtő csomagok díszpapírzörgése, de még csak egymással veszekedő kétlábúak bús dörmögése-morcogása sem látszott-szaglott-hallatszott sehol! Lopotnyik óvatosan summant ajtótól ajtóig, míg csak szembe nem találkozott Lucával, aki épp akkor volt hatéves, és nagyon szomorú.

Mivel az én macskahaverom kiválóan beszélt kislányul, néhány perc múlva már azt is tudta, hogy mi a bánat oka.

– Idén se lesz karácsony – súgta a lányka, aki a lakásukban terpeszkedő búskomorság elől menekült ki a gangra.

– Idén se?! – meresztett csudálkozó szemeket Lopotnyik. – Hát mióta nincs nálatok karácsony?

– Anyuék szerint a Pukkanacs utca ötöt már vagy nyolcvan éve elkerüli az ünnep – vonogatta a vállát Luca.

– No de miért?! – hökkent a sokat látott-szimatolt-tappancsolt macskavagány.

- Hol ezért, hol azért. Egyszer beázott a plafon, másszor odaégett a vacsora, aztán felgyulladt a karácsonyfa, majd ellopták az ajándékokat, vagy kikapcsolták a villanyt, a fűtést, a vizet. Minden évben történik valami, ami tönkreteszi a karácsonyt.

- Vagy úgy! - nyarvintott ekkor bőszet Lopotnyik. - Sejteni már, mi a baj. Mondd csak, Luca, lakik-e a házban olyan emberféleség, akit, ha meglátsz, minden hajad szála az égnek mered?

- Hááát... A Topsics néni - biccentett a kislány. - Arrafelé van az ajtaja.

Lopotnyik zöld tekintete ekkor a folyosó végén induló, s egészen a tetőig emelkedő lépcsőre villant.

- Most megyek, de mindjárt jövök! - nyávogta. - És ha jövök, akkor az idén újra lesz karácsony!

Azzal nesztelen, s bátran felcsapott farokkal a tetőtéri lakás irányába szökkent, ahol hamarosan elnyelte őt a borzongató sötét. Luca a gang vaskorlátjába kapaszkodva várt, csak várt, míg hirtelen hangos kiáltást hallott: lentről, a macskaköves udvarról hömpölyödött fel hozzá.

- Hát ez a szalagos kalap? Csak nem nekem vetted, apukám?

- De bizony neked, édes lányom, mivel olyan finom káposztás cvekedlit rittyentettél elém az ünnepi asztalra!

Luca ámulva leste, amint négy emelettel lejjebb Adalberta, a mindig morcongó vénkisasszony új kalapjában illegette magát, körbetáncolva a széles mosolyú Nyuszát urat, aki viszont egy nagy fazekat ölelt magához. S ezzel a csodák még épp csak elkezdődtek! Az első emeleten Csolovekéék sorjáztak ki a gangra, kezükben egy-egy égő gyertya, s ahelyett, hogy a méregdrága kacatvacakokat bontogatták volna, szép énekszóval zengték tele a házat. Fölöttük Kispöcök úr ölelgette gömbölyded feleségét:

- Én még sohasem kaptam ilyen szívhez szóló, szép ajándékot, mint ez a páros beutaló a kákabeléndeki fogyókúrárs edzõtáborba!

- Örülök, hogy örülsz, szerelmetes uracskám - kacagott a felesége. - És meglásd, jövõ ilyenkor már körbe is tudsz majd érni mindkét karoddal!

Luca tovább fülelt, ám a harmadik emeletrõl sokáig csak valami fura bugyborgást hallott, mintha a kádból sietve folyna le a víz. Mikor aztán ennek vége lett, kivágódott a Markoláb bácsi ajtaja, s az öreg így kiáltott:

- Mind beöntöttem a fajanszba, ami mérgezõ itóka csak volt! Többé már nem vagyok szomjas, emberek, és a gigám se kíván mást, mint édes-habos málnaszörpöt!

Az alatta lakók mind boldogan tapsoltak, csak Nyuszat úr motyogta halkan:

- Szegény cirkuszi bohócok, eztán honnan veszik a mintát a vörös krumpliorrhoz?

Luca csak nézte és nézte a ház boldog lakóit, miközben a karácsonyi fények sorra beragyogták a legsötétebb, legdohosabb zugokat is. Kivéve a negyedik emeletet, ahol õ egyre búsabban kapaszkodott a vasrácsba, míg aztán...

- Nyááááúúúúúúúú! Akarom mondani: dugulás elhárítva! - jelentette Lopotnyik, aki épp oly csendesesen jelent meg, ahogy az imént eltűnt.

- Miféle dugulás? - ráncolta a homlokát Luca.

- Természetesen a banyabú-dugulás - válaszolta a kandúr. - Te nem is tudtad, hogy a tetõtérben lakó Topsics néni boszorkány?! Igaz, nem annak született, hisz nyolcvan évvel ezelõtt még épp olyan kislány volt, mint te, de már akkor is ott lakott, abban a félreesõ tetõtéri lakásban, ahová soha, senki be nem kopogtat.

- Persze, hiszen félünk tõle!

- Pedig nem kéne - nyervogta Lopotnyik. - Látod, én bementem hozzá, s miután elbeszélgettünk, hamar kiderült, hogy az ő boldogtalansága dugította el azt a titkos kéményjáratot, ami a ház karácsonyi tündérének bejárata.

- Szóval a Pukkancs utca ötben ezért romlott el mindig a karácsony, mert nem tudott bejutni a tündér?! - tátotta a száját Luca. - De hogyan lett Topsics néniből boszi, s miféle az a nagy bánat, ami képes eldugítani a titkos kéményt?

- Hogyan és miért! - fintorgott Lopotnyik. - Holnap reggel tessék bekopogni a nénihez, ő majd elmondja neked. Most viszont sipirc haza, úgy látom, már várnak rád!

Lucáék ablakából a karácsonyfa fényei pislogtak kifelé, s az egész család széles mosollyal hívogatta: idén mégis lesz karácsony!

Lopotnyik eztán sietve visszatért Topsics néni ajtajához, ami nyomban résnyire nyílt, s ő besurrant a titokzatos boszihoz, akinek a banyabúdugulást okozó történetét valóban csak az ismerheti meg, aki önmagán kívül másokra is hajlandó figyelni!

Lopotnyik és a nyárnyafi-nyűg

Tudod-e, mitől jó igazán a nyár? Tán a napsütéstől? A madárröppenéstől? Vagy attól, hogy minden sarkon fagyri kapható, és a strandon vízi-csúszdázni lehet? Igen, ezek miatt is jó, ha nyár van, ám mégis bús lehet, aki ilyenkor...

No, de inkább elmesélem, miféle nyárszomorító történés esett, mikor Lopotnyik már rég a Pukkancs utca 5.-ben lakott. Mondom: nyári délután volt, a macskaszundi kellős közepe, ám az én barátom arra riadt fel, hogy az orra hegyétől a farka végéig borzongás járja át.

- Minő furaság! - morcongta nyújtózva, karmot méregetve. - Azt hiszem, ebben az öreg bérházban már megint szomorú valaki! S ha így van, akkor nekem mennem kell, hogy felderítsem az okát!

S ment is, hisz oly macska ő, aki a bánatot - akár a sajátja, akár másé - ki nem állhatja. A padlástéri lakáshoz vezető lépcsőről egyenest a negyedik emeleti gangra ért, s ahogy végignézett rajta, már látta is, honnan hömpölyög felé az a nagy böhöm szomorúság. A körfolyosó vaskorlátjára támaszkodva Luca bámult a macskaköves udvarra.

- Hát téged mi lelt? - morgott Lopotnyik, miközben kerek fejét üdvözlésképp a kislány zoknis bokájához dörgölte. - Úgy lóg az orrod, hogy mindjárt a földet veri, pedig az emeleten vagyunk!

- Nyaralni volna jó - sóhajtott bánatosan a kislány.

- Nocsak! - nyarvintott meglepetten a vén kandúr. - Ha jól látom, a nap hét ágra süt, a lépcsőházat senki nem torlaszolta el, és a ház kapuja sincs zárva, úgyhogy akár indulhatsz is!

- Nem úgy megy az, te oktondi - csóválta a fejét Luca. - A nyaralás más! Ahhoz nem elég annyi, hogy leszaladok a lépcsőn, és ki az utcára!

- Hát mi kell még hozzá?

- Az, hogy együtt menjünk - sandított szomorúan lakásuk ajtaja felé a csöppnyi lány. - Papa, mama meg a tesóm! Az volna jó, ha együtt nyaralhatnánk a nagymamánál Bükkzugolyban, ahogy rég.

- És ennek mi az akadálya? - Lopotnyik máris indult volna a zárt ajtó felé, hogy előnyávozza mögüle a családot, ám egy újabb sóhajtás megtorpantotta.

- Tudod, a papa azt mondta, az idén nem mehetünk nyaralni, mert... - s ekkor a kislány oly közel hajolt Lopotnyik füléhez, hogy szavait csakis a macska hallhassa meg - mert sajnos nem telik rá!

Mivel az öreg kandúr egész életében az utcák csavargója volt, jól tudta, milyen az, mikor hiába korog a has, mégse jut bele egy csepp tejecke sem, s hiába vacog a fog, sehol egy meleg kemence. Ilyen a szegénység... Meg olyan, hogy ha tejecke és meleg akad is, nyaralásra már nem jut, s ezért a család kénytelen otthon gubbasztani...

- Ez az! - nyarvintott hatalmasat Lopotnyik, s ravasz tekintetét a kislányra villantotta. - Gyerünk, Luca, kövess, mert sürgemód fontos dolgunk akadt!

- Ugyan hol és mi?

- Megyünk nyaralóstoppolni!

- Nyaralóstoppolni?! Bekéredzkedünk valaki nyaralásába?

- Aha! - nyaffantott Lopotnyik nagy sietve. - Tessék most ide becsöngetni!

A második emeletre érve sült csirke, fűszeres kolbász, házi kenyér, mazsolás bukta és forró csokoládé illata fogadta őket, mely mind-mind a Kispöcök házaspár lakásából hömpölygött elő.

- Csókolom! - köszönt Luca, miután Kispöcök úr ajtót nyitott. Ám

mielőtt rákérdezhetett volna a nyaralásra, a konyha gangra nyíló ablakában megjelent Kispöcök asszonyság tűzhelymelegtől kipirult, kerekded arca.

- Jaj, uracskám, ismét itt a baj! Mindjárt kész a sok finomság, amit a kirándulásra szántam, ám a főzőcskőzésbe úgy belefáradtam, hogy attól tartok, én a küszöbön se tudnám már átemelni a lábamat!

- Megértelek, nem épp pici feleségem - szusszant neki az ajtófélfának rogyadozó lábakkal Kispöcök úr. - Nyár eleje óta minden héten eltervezzük, hogy piknikezni megyünk a budai hegyekbe. Ám mire végzel a főzéssel, én meg a csomagolással s a kóstolgatással, már olyan kimerültek vagyunk, hogy inkább el sem indulunk.

- Sebaj, majd a jövő héten - legyintett Kispöcökné, majd kérdően Lucára nézett. - Hát te meg mit szeretnél?

- Én itt már semmit se, köszönöm - sóhajtott csalódottan a kislány, majd a lépcsőház felé indult.

- Azért egy kis kóstolót adhattak volna - morfondírozott Lopotnyik a bajsza alatt.

- Ne bántsd szegényeket, hisz hallhattad: szeretnének ők nyaralni, csak épp a nagy készülődésben mindig elfáradnak - mondta Luca komolyan. Csakhogy az a fránya kuncogás egyre ott ficerélt a torkában, s mikor összesandított loncsos bundájú barátjával, mindkettejükből kibuggyant a nevetés.

Tán egészen az első emeletig így vidámkodtak volna, ám a lépcsőfordulóba érve kiabálás, rohanó léptek trap-trapja és vad ajtócsapkodás ütötte meg a fülüket. Csolovekék a gangon rohángáltak, s közben hatalmas dossziékat, irattartókat, papírdobozokat nyitogattak.

- Én a Bermudákra akarok menni! - visította a nagymama.

- Én Mátraputtyogtatón szeretném süttetni a hasamat! - hörrentette a nagypapa.